

UNIT - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere
utdanning og forskning
Abels gate 5A
7030 TRONDHEIM

Dok. nummer 20/03059-3
Deres referanse:
Vår dato: 16.03.2020
Vår referanse: Herman Strøm

Svar fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN) til innspillsrunde om videre arbeid med åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og datasett

USN er positive til at Kunnskapsdepartementet har tatt initiativ til en utredning av rettighets- og lisensspørsmål ved åpen publisering, og takker for muligheten til å komme med innspill. Det har lenge vært behov for en gjennomgang av Creative Commons (CC) lisensene sett i lys av norsk opphavsrett.

USN har følgende innspill til hvordan aktører og myndigheter bør arbeide videre for å nå målet om åpen tilgang:

Utredningen til Kielland er grundig og god, men tar ikke for seg hvorvidt CC-lisenser er tilpasset behov og begrensninger for publisering innen ulike fagområder. Utredningen ser i all hovedsak på publisering innen humaniora og samfunnsvitenskap. USN ønsker en gjennomgang av bruken av CC-lisensene også innenfor fagområder som medisin og helsefag, samt naturvitenskap og teknologi.

I oppdragsbrevet fra KD bes det om en utredning av «rettighets- og lisensspørsmål i forbindelse med åpne vitenskapelige publikasjoner og datasett i Norge (...)». Vi kan ikke se at utredningen til Kielland behandler rettighets- og lisensspørsmål knyttet til datasett. Deling av data er viktig for USN og resten av sektoren, men mange har lite erfaring med bruken av CC-lisenser på datasett. USN ønsker derfor en ny utredning som tar for seg dette.

Vedrørende Plan S og nasjonale konsortieavtaler med forlag.

I revidert veileder til Plan S skriver cOAlition S følgende om bruk av lisenser:

“cOAlition S recommends using Creative Commons licenses (CC) and requires the use of the Creative Commons Attribution (CC BY) 4.0 license by default. The following exceptions apply:

- *cOAlition S will, as secondary alternatives, accept the use of the CC BY-SA 4.0 license, and use of the public domain dedication, CC0.*
- *cOAlition S members may approve the use of the CC BY-ND license for individual articles, provided that this is explicitly requested and justified by the grantee”.*

(<https://www.coalition-s.org/addendum-to-the-coalition-s-guidance-on-the-implementation-of-plan-s/principles-and-implementation/>)

I utredningen konkluderer Kielland blant annet med at:

«Oppsummert innebærer dette at det kan reises sterke innvendinger mot bruk av åpne lisenser som tillater bearbeidelser ved akademisk publisering eller annen tilgjengeliggjøring av forskningslitteratur: Åpne lisenser som tillater bearbeidelser er rett og slett lite kompatible med slik publisering» (s 40)

USN ønsker en avklaring av hvordan Plan S kravet om «default» bruk av CC BY 4.0 lisens skal tolkes, sett i lys av Kiellands konklusjon over.

Videre åpner Plan S unntaksvis for bruk av CC BY-ND, men ikke for CC BY-NC. En utfordring med dette er at når man p.t. publiserer åpent i henhold til de nasjonale konsortieavtalene, så tillater forlagene kun CC BY eller CC BY-NC-ND. Avtalene bør derfor reforhandles, og åpne for CC-BY-ND, før Plan S trår i kraft.

USN mener at prosessen med å sikre åpen tilgang til vitenskapelige artikler fra vitenarkiv bør automatiseres. I dag er det forskerne selv som må laste opp fulltekstversjoner av artikler til Cristin. Det hadde vært ønskelig med en automatisert løsning som innebærer at alle artikler som omfattes av de nasjonale konsortieavtalene automatisk høstes til Cristin og lokalt eller nasjonalt vitenarkiv (NVA). En automatisk høsting ville spart sektoren for svært mye manuelt arbeid, og Unit bør derfor se på muligheten for å få dette inn som et punkt i avtalene når disse skal reforhandles. Videre må den nasjonale infrastrukturen (Cristin og NVA) utvikles med funksjonalitet som gjør dette mulig.

I forlengelsen av det siste punktet: Unit må sikre at sektoren har god og brukervennlig infrastruktur som gjør det enkelt for forskere å oppfylle kravene til åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner. Utviklingen av Cristin har gått for sakte, og USN ber om at dette prioriteres slik at sektoren får et forsknings-informasjonsystem som er tilpasset dagens krav og forventninger.

USN ber om at det følgende prioriteres i utvikling av infrastrukturen:

- Bedre og raskere importfunksjonalitet. Dette inkluderer sentralimport fra Scopus og andre kilder, samt import av enkeltpublikasjoner basert på DOI.
- Automatisk høsting av fulltekst til Cristin/NVA.
- Mer brukervennlig grensesnitt for registrering av resultater og opplasting av post print i de tilfellene hvor forlagets pdf ikke kan lastes opp automatisk.
- Bedre søk og filtreringsmuligheter i Cristin.

Vennlig hilsen

Jarle Bjerkholt
viserektor

Herman Strøm
Bibliotekseksjon

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.